

Materiał informacyjny Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju dotyczący rozliczenia wsparcia związanego z organizacją staży lub praktyk zawodowych w projektach współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego¹

I. Podstawa prawna realizacji staży lub praktyk zawodowych

- 1) Niniejszy materiał został opracowany w celu zapewnienia jednolitych rozwiązań w zakresie przyznawania z EFS oraz rozliczania wsparcia związanego z realizacją staży i praktyk zawodowych, tak aby zapewnić kwalifikowalność wydatków w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO) oraz Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER).
- 2) W ramach projektów współfinansowanych ze środków EFS staże lub praktyki zawodowe mogą być udzielane w następujących obszarach:
 - a) *Priorytet Inwestycyjny 8i dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników*
 - przy czym sposób udzielania wsparcia w ramach RPO określają Wytoczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020; dalej: Wytoczne w obszarze rynku pracy;
 - b) *Priorytet Inwestycyjny 8ii trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, w tym ludzi młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym i ludzi młodych wywodzących się ze środowisk marginalizowanych, także poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży*

¹ Materiał nie ma zastosowania do projektów ponadnarodowych.

- przy czym sposób udzielania wsparcia w ramach PO WER określają Wytyczne w obszarze rynku pracy;

- c) Priorytet Inwestycyjny 8iv *równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę*

- przy czym sposób udzielania wsparcia w ramach RPO określają Wytyczne w obszarze rynku pracy;

- d) Priorytet Inwestycyjny 8v *przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian*

- przy czym sposób udzielania wsparcia w ramach RPO określają Wytyczne w obszarze rynku pracy²;

- e) Priorytet Inwestycyjny 9i *aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie*

- przy czym sposób udzielania wsparcia w ramach RPO określają Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020; dalej: Wytyczne w obszarze włączenia;

- f) Priorytet Inwestycyjny 10i *ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia*

² Zgodnie z rozdziałem 5 pkt 5 Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze przystosowania przedsiębiorców i pracowników do zmian na lata 2014-2020.

- przy czym sposób udzielania wsparcia w ramach RPO określają Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020; dalej: Wytyczne w obszarze edukacji;

- g) Priorytet Inwestycyjny 10ii *poprawa jakości, skuteczności i dostępności szkolnictwa wyższego oraz kształcenia na poziomie równoważnym w celu zwiększenia udziału i poziomu osiągnięć, zwłaszcza w przypadku grup w niekorzystnej sytuacji*

- przy czym sposób udzielania wsparcia w ramach PO WER określają kryteria wyboru projektów przyjęte przez Komitet Monitorujący PO WER;

- h) Priorytet Inwestycyjny 10iv *lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmocnienie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami*

- przy czym sposób udzielania wsparcia w ramach RPO określają Wytyczne w obszarze edukacji.

- 3) Wytyczne w obszarze włączenia nie zawierają szczegółowych regulacji dotyczących organizacji staży lub praktyk zawodowych. Jeśli jednak analogiczne działania przewidziane byłyby w projektach wdrażanych w PI 9i, powinny one zostać zorganizowane na zasadach analogicznych jak dla staży zawodowych określonych w Wytycznych w obszarze rynku pracy.

II. Wybór podmiotów organizujących staże lub praktyki zawodowe a zamówienie

- 1) Zgodnie z Wytycznymi obszarowymi na czas trwania stażu lub praktyki zawodowej jest zawierana pisemna umowa pomiędzy stronami zaangażowanymi

w realizację stażu lub praktyki zawodowej. Wytyczne te nie określają sposobu wyboru podmiotu organizującego staże lub praktyki zawodowe.

2) Staż i praktyka zawodowa nie stanowią standardowej usługi oferowanej na rynku. Specyfika stażu i praktyki zawodowej wymaga współdziałania i porozumienia trzech podmiotów występujących w różnym charakterze:

- a) podmiotu kierującego na staż lub praktykę zawodową;
- b) podmiotu organizującego staż lub praktykę zawodową;
- c) stażysty lub praktykanta.

Żaden z tych podmiotów nie występuje w roli wykonawcy. Organizacja stażu lub praktyki zawodowej nie stanowi więc zamówienia.

W konsekwencji, do wyboru podmiotu organizującego staż lub praktykę zawodową nie ma zastosowania ustawa Prawo zamówień publicznych ani zasada konkurencyjności, o której mowa w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*, dalej: Wytyczne w zakresie kwalifikowalności.

III. Koszty związane z realizacją stażu lub praktyki zawodowej

A. Projekty realizowane w obszarze rynku pracy

- a) koszty stypendium stażowego dla stażysty oraz ubezpieczenia emerytalnego, rentowego, ubezpieczenia zdrowotnego oraz od następstw nieszczęśliwych wypadków, w wysokości określonej w tych Wytycznych;
- b) koszty opieki nad dzieckiem lub dziećmi do lat 7 oraz osobami zależnymi, w wysokości wynikającej z wniosku o dofinansowanie;

c) refundacja podmiotowi przyjmującemu na staż kosztów wynagrodzenia opiekuna stażysty na zasadach określonych w tych Wytycznych³;

d) inne koszty związane z organizacją stażu, np.:

- i. koszty dojazdu,
- ii. koszty wyposażenia stanowiska pracy w niezbędne materiały i narzędzia dla stażysty, koszty eksploatacji materiałów i narzędzi, szkolenia BHP stażysty itp.,

w wysokości nieprzekraczającej 5 000 zł brutto na 1 stażystę.

- 1) Zasady refundacji wynagrodzenia opiekuna stażysty, o którym mowa w pkt 3 lit. c), wykaz dokumentów składanych wraz z wnioskiem o refundację i dokumentów, którymi powinien dysponować podmiot przyjmujący na staż w przypadku kontroli przeprowadzanych przez organizatora stażu lub organy uprawnione, reguluje porozumienie lub umowa **pomiędzy podmiotem kierującym na staż (beneficjentem) a podmiotem przyjmującym na staż**. Nie jest możliwe zawieranie pomiędzy beneficjentem a pracownikiem podmiotu przyjmującego na staż umowy regulującej wynagrodzenie i/lub zakres zadań stażysty.
- 2) **Wyposażenie stanowiska** stażysty, o którym mowa w pkt 3 lit. d) pkt ii, obejmuje **wyłącznie materiały lub narzędzia niezbędne stażysty do odbycia stażu**. Wynika to z faktu, że celem ww. wsparcia jest wyłącznie umożliwienie stażysty odbycia stażu. Ponieważ Wytyczne w obszarze rynku pracy nie określają sposobu ponoszenia takich wydatków, IZ powinna zapewnić, aby w regulaminie naboru projektów wskazano, że wydatki te, o ile nie są bezpośrednio ponoszone przez beneficjanta, mogą być wyłącznie zrefundowane przez beneficjanta podmiotowi przyjmującemu na staż. Sposób dokonania refundacji podmiotowi przyjmującemu na staż kosztów wyposażenia stanowiska stażysty w materiały i narzędzia niezbędne do odbycia stażu został wskazany w rozdziale IV.

B. Projekty realizowane w obszarze włączenia społecznego

³ Zgodnie z zapisami Sekcji 3.5.2 Staże, pkt. 10-12 Wytycznych w obszarze rynku pracy.

- 1) Wytyczne w obszarze włączenia przewidują możliwość realizacji w projektach EFS staży zawodowych.
- 2) Ponieważ Wytyczne w obszarze włączenia nie określają sposobu realizacji staży zawodowych dla uczestników projektów w ramach celu tematycznego 9, ani też katalogu kosztów z tym związanych, IZ RPO powinna określić w zasadach naboru projektów katalog kosztów związanych z odbywaniem stażu. W tym celu, zasadne byłoby wykorzystanie zasad określonych dla tych form wsparcia w Wytycznych w obszarze rynku pracy.

C. Projekty realizowane w obszarze edukacji

- 1) Wytyczne w obszarze edukacji nie określają sposobu realizacji staży lub praktyk zawodowych dla uczestników projektów w ramach PI 10i, ani też katalogu kosztów z tym związanych. Jeśli jednak takie formy wsparcia zostałyby przewidziane w projektach wdrażanych w PI 10i, powinny one zostać udzielone na zasadach analogicznych jak dla staży i praktyk zawodowych realizowanych w PI 10iv (tj. na zasadach określonych poniżej w pkt 2-8).
- 2) Zgodnie z Wytycznymi w obszarze edukacji, zakres wsparcia udzielanego w ramach PI 10iv obejmuje, m.in.:
 - a) praktyki zawodowe⁴ organizowane u pracodawców lub przedsiębiorców dla uczniów zasadniczych szkół zawodowych, szkół branżowych I i II stopnia oraz
 - b) staże zawodowe obejmujące realizację kształcenia zawodowego praktycznego we współpracy z pracodawcami lub przedsiębiorcami lub wykraczające poza zakres kształcenia zawodowego praktycznego;
- 3) Zgodnie z Wytycznymi w obszarze edukacji, z punktu widzenia kwalifikowalności wydatków istotne jest, że:
 - a) za udział w praktyce zawodowej lub stażu zawodowym przysługuje uczniowi stypendium, na zasadach określonych w tych Wytycznych;

⁴ Praktyki zawodowe finansowane ze środków EFS nie są formą praktycznej nauki zawodu, o której mowa w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 sierpnia 2017 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu. Praktyki zawodowe realizowane są zgodnie z zasadami określonymi w Wytycznych w obszarze edukacji.

- b) na czas trwania praktyki zawodowej lub stażu zawodowego jest zawierana pisemna umowa pomiędzy stronami zaangażowanymi w realizację praktyki zawodowej lub stażu zawodowego zgodnie z wymogami określonymi w tych Wytycznych;
- c) podmiot przyjmujący na praktykę zawodową lub staż zawodowy zapewnia odpowiednie stanowisko pracy praktykanta lub stażysty, wyposażone w niezbędne sprzęty, narzędzia i zaplecze, udostępnia warsztaty, pomieszczenia, zaplecze techniczne, zapewnia urządzenia i materiały zgodnie z programem praktyki zawodowej lub stażu zawodowego i potrzebami praktykanta lub stażysty wynikającymi ze specyfiki zadań wykonywanych przez praktykanta lub stażystę, wymogów technicznych miejsca pracy, a także z niepełnosprawności lub stanu zdrowia.
- 4) Oprócz stypendium, o którym mowa w pkt 3 lit. a), kwalifikowalne są następujące wydatki związanych z odbywaniem stażu zawodowego lub praktyki zawodowej:
- a) materiały, o których mowa w pkt 3 lit. c);
- b) o ile to zasadne – inne koszty związane z odbywaniem praktyki zawodowej lub stażu zawodowego (np. koszty dojazdu, koszty zakupu odzieży roboczej, koszty eksploatacji materiałów i narzędzi, szkolenia BHP praktykanta lub stażysty itp.)
- w wysokości nieprzekraczającej 5 000 zł brutto na 1 osobę odbywającą praktykę zawodową lub staż zawodowy⁵.
- 5) Z uwagi na fakt, że celem wsparcia jest umożliwienie stażyście / praktykantowi odbycie stażu /praktyki zawodowej, stanowisko pracy, o którym mowa w pkt 3 lit. c), powinno być wyposażone wyłącznie w zużywalne materiały i narzędzia (niezbędne do odbycia stażu / praktyki).

⁵ Powyższa kwota może zostać zwiększona jedynie w sytuacji konieczności ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z udziałem uczniów w praktyce zawodowej lub stażu zawodowym, wynikających ze zwiększonego wymiaru czasu trwania ww. form wsparcia.

- 6) Nie jest kwalifikowalny zakup wyposażenia stanowiska pracy praktykanta lub stażysty innego niż materiały, o których mowa w pkt 5.
- 7) Wytyczne w obszarze edukacji nie określają sposobu rozliczania wydatków, o których mowa w pkt 4. Mogą więc one być ponoszone zarówno przez beneficjenta jak i przez podmiot przyjmujący na staż lub praktykę, przy czym w drugim przypadku podmiot przyjmujący na staż lub praktykę może otrzymać wyłącznie refundację poniesionych kosztów wyposażenia stanowiska pracy stażysty/praktykanta w materiały i narzędzia niezbędne do odbycia stażu lub praktyki zgodnie z zasadami określonymi w rozdziale IV.
- 8) Beneficjent może zrefundować podmiotowi przyjmującemu stażystę/praktykanta koszty części wynagrodzenia opiekuna stażysty/praktykanta w wysokości określonej w Wytycznych w obszarze edukacji, przy czym w takim przypadku zasady refundacji wynagrodzenia opiekuna stażysty/praktykanta, wykaz dokumentów składanych wraz z wnioskiem o refundację i dokumentów, którymi powinien dysponować podmiot przyjmujący na staż lub praktykę w przypadku kontroli przeprowadzanych przez organizatora stażu lub organy uprawnione, reguluje porozumienie lub umowa pomiędzy podmiotem kierującym na staż lub praktykę (beneficjentem) a podmiotem przyjmującym na staż lub praktykę. Nie jest możliwe zawieranie pomiędzy beneficjentem a pracownikiem podmiotu przyjmującego na staż/praktykę umowy regulującej wynagrodzenie i/lub zakres zadań pracownika. Posiłkowo zasadne jest stosowanie zasad określonych w tym zakresie w Wytycznych w obszarze rynku pracy.

D. Projekty realizowane w obszarze szkolnictwa wyższego

- 1) Zapisy dokumentów programowych PO WER nie określają katalogu kosztów kwalifikowalnych w ramach staży organizowanych w PI 10ii. W przypadku PI 10ii warunki realizacji staży są określane w kryteriach wyboru projektów przyjmowanych przez Komitet Monitorujący i doprecyzowane przez IP na poziomie regulaminu konkursu oraz w załączniku do tego regulaminu stanowiącym standard kosztów w projekcie. W zależności od konkursu warunki te mogą się różnić, a przykładowe kategorie mogą dotyczyć, m.in.:

wynagrodzenia stażowego, wynagrodzenia opiekuna stażysty, minimalnego wymiaru stażu.

- 2) Dokumenty programowe PO WER nie określają sposobu ponoszenia wydatków, o których mowa w pkt 1. IP powinna określić w regulaminie naboru projektów sposób ponoszenia tych wydatków, poza stypendium wypłacanym bezpośrednio stażyście, w formie refundacji przez beneficjenta wydatków ponoszonych przez podmiot organizujący staż. Refundacji podmiotowi przyjmującemu na staż kosztów wyposażenia stanowiska pracy należy dokonywać w sposób wskazany w rozdziale IV.

IV. Zasady refundacji wydatków związanych z organizacją stażu lub praktyki zawodowej

- 1) Podmiotowi przyjmującemu na staż lub praktykę zawodową przysługuje refundacja następujących wydatków związanych z organizacją stażu lub praktyki zawodowej:
 - a) wynagrodzenia opiekuna stażysty/praktykanta;
 - b) pozostałych wydatków poniesionych przez podmiot przyjmujący na staż lub praktykę zawodową, które są kwalifikowalne zgodnie z rozdziałem III.
- 2) Organizacja stażu lub praktyki zawodowej stanowi usługę kształcenia zawodowego lub przekwalifikowania zawodowego.
- 3) Usługi kształcenia zawodowego lub przekwalifikowania zawodowego (inne niż wymienione w art. 43 ust. 1 pkt 26 tej ustawy) finansowane w co najmniej 70% ze środków publicznych podlegają zwolnieniu z VAT na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 29 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. *o podatku od towarów i usług*. Zwolnieniu podlega też świadczenie usług i dostawa towarów ściśle z tymi usługami kształcenia zawodowego lub przekwalifikowania zawodowego związanych. Pojęcie „finansowanie ze środków publicznych” obejmuje zarówno sytuacje, gdy ww. usługi są opłacane przez podmioty zaliczane do sektora finansów publicznych, jak i gdy usługi te opłacają inne podmioty bezpośrednio dysponujące tymi środkami.

W sytuacji, gdy dana usługa zwolniona jest z podatku VAT, obowiązek wystawienia faktury dokumentującej sprzedaż usług zwolnionych występuje tylko wtedy, gdy nabywca tego zażąda. W innym przypadku pozostaje w gestii stron transakcji, jakie dokumenty będą prawidłowe. Możliwe jest zatem udokumentowanie transakcji innym dokumentem księgowym⁶, np. wnioskiem, o którym mowa w pkt 5.

- 4) Refundacja wydatków przysługuje podmiotowi przyjmującemu na staż lub praktykę zawodową na zasadach i w wysokości określonej w porozumieniu lub umowie zawartej pomiędzy podmiotem kierującym na staż/praktykę (beneficjentem) a podmiotem przyjmującym na staż/praktykę.
- 5) Podmiot przyjmujący na staż lub praktykę zawodową wnioskuje o refundację wydatków wymienionych w pkt 1 w kwotach brutto⁷.
- 6) Podmiot przyjmujący na staż lub praktykę zawodową powinien dysponować dokumentami potwierdzającymi realizację stażu lub praktyki zawodowej, na wypadek kontroli przeprowadzanych przez beneficjenta lub organy uprawnione. Dokumentami takimi są, np. lista obecności stażysty/ praktykanta, program stażu/praktyki zawodowej, lista płac wynagrodzenia opiekuna stażysty/ praktykanta.

V. Pomoc de minimis

- 1) Zgodnie z § 10 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 2 lipca 2015 r. w *sprawie udzielania pomocy de minimis oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020* (Dz. U. poz. 1073), *pomoc de minimis*

⁶ Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy o rachunkowości dowód księgowy powinien zawierać co najmniej:

- 1) określenie rodzaju dowodu i jego numeru identyfikacyjnego;
- 2) określenie stron (nazwy, adresy) dokonujących operacji gospodarczej;
- 3) opis operacji oraz jej wartość, jeżeli to możliwe, określoną także w jednostkach naturalnych;
- 4) datę dokonania operacji, a gdy dowód został sporządzony pod inną datą - także datę sporządzenia dowodu;
- 5) podpis wystawcy dowodu oraz osoby, której wydano lub od której przyjęto składniki aktywów;
- 6) stwierdzenie sprawdzenia i zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych (dekretacja), podpis osoby odpowiedzialnej za te wskazania.

⁷ W związku z tym, że organizacja stażu/praktyki zawodowej stanowi usługę zwolnioną z podatku VAT, podmiot przyjmujący na staż/praktykę zawodową nie ma prawnej możliwości odzyskania podatku VAT od zakupów poniesionych w związku z tą usługą.

może być przeznaczona na doposażenie lub wyposażenie stanowiska pracy. Ponieważ w projektach EFS w ramach wydatków związanych z odbywaniem stażu można w niektórych przypadkach uwzględniać koszty wyposażenia stanowiska pracy stażysty/praktykanta w niezbędne narzędzia dla stażysty, może dojść do wystąpienia pomocy *de minimis*. Z tego względu, w przypadku gdy **zakup** ze środków EFS **dotyczy wyłącznie materiałów, które zostaną zużyte podczas stażu / praktyki zawodowej**, pomoc *de minimis* nie wystąpi.

- 2) Pomoc *de minimis* nie występuje również w przypadku refundacji wynagrodzenia opiekuna stażysty/praktykanta. Refundacja wynagrodzenia pokrywa jedynie koszty, które pracodawca i tak normalnie ponosi. Stanowi też rekompensatę za oddelegowanie pracownika do opieki nad stażystą/praktykantem. W tym czasie pracownik nie wykonuje swoich standardowych obowiązków, co prowadzi do zmniejszenia korzyści dla podmiotu przyjmującego na staż/praktykę zawodową.